

Nuvelele lui Liviu Rebreanu

Punct de reper in proza romaneasca interbelica, Liviu Rebreanu, scriitor nascut intr-o lume robusta de tarani ardeleni, inseamna deopotriiva continuitate si ruptura, traditie si inovatie. Includa aparentei de spirit greoi, masiv, creatia sa, extrem de variata sub raport tematic si artistic, ramane momentul de referinta, punctul de plecare in orice analiza a prozei romanesti din primele decenii ale secolului XX.

Nascut la 27 noiembrie 1885 la Tarlisaua, in tinutul Nasaudului, Liviu este cel dintai venit pe lume intr-o familie numeroasa (14 copii), a unui invatator, Vasile Rebreanu, fost coleg de scoala si prieten cu George Cosbuc. Cei dintai ani ai existentei sale se desfasoara in Nasaud, iar scoala primara o face cu tatal sau, la Moieru.

Urmeaza 2 clase la gimnaziu graniceresc din Nasaud, trei clase la liceul german din Bistrita si inca trei la scoala de Honvezi din Sopron (Ungaria), unde isi ia bacalaureatul. In toamna anului 1903 pleaca la Budapesta cu intentia de a studia medicina, dar starea materiala a familiei lui il determina sa intre ca bursier la Academia Militara "Ludoviceum" din Budapesta pana in 1906, cand iese sublocotenent in armata austro-ungara. Cariera militara a scriitorului se incheie in 1908, in urma unui conflict cu autoritatile, dupa ce fusese repartizat la garnizoana honvezilor regali din Gyula. Participand la serbarile "Astrei", cunoaste scriitori din tara si e decis sa treaca muntii, episod care se va petrece in 1909. La scurt timp, in 1910, e arestat la cerera guvernului austro-ungar si dupa o perioada de detentie la Vavaresti, e extradat si internat la Gyula. In inchisoare, traduce din M. Gorlei. Prima parte a activitatii lui ca scriitor se desfasoara in spatiul jurnalistic, apoi va colabora la "Lumina", "Flacara", "Revista idealista", "Viata romaneasca".

Impreuna cu M. Sorbul scoate intre anii 1910-1911 revista "Scena", iar in 1911 este numit de catre Emil Garleanu secretar literar al Teatrului din Craiova. In 1912 se casatoreste cu Fanny I. Radulescu si in acelasi an ii apare la Orastie cel dintai volum "Framantari", care va fi urmat in 1919 de "Golani" si "Marturisire".

In timpul razboiului termina prima versiune a romanului "Ion", iar dupa incheierea conflagratiei primeste directia colectiei "Scriitori celebri", traducand numeroase lucrari.

In 1919 va incepe colaborarea cu "Sburatorul", cu cronici teatrale si nuvele si-n acelasi an are loc premiera piesei "Cadrilul". In 1920 apare romanul care il va impune ca cel mai mare prozator de pana atunci, "Ion". Rebreanu face parte dintre membrii statornici ai cenaclului "Sburatorul", colaborand la periodicele inspirate din acest cenaclu si fiind chiar director al unor publicatii ce ilustreaza ideologia lovinesciana: "Romania Literara" (1932 - 1934), "Viata" (1940 - 1944).

Romanul aparut in 1920 este considerat de Lovinescu "cea mai mare creatie romaneasca" si el ii va aduce scriitorului consacrarea academica. Academia ii acorda premiul Nasturel, iar, 2 ani mai tarziu, dupa aparitia romanului "Padurea Spanzuratilor" primeste marele premiu al romanului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Ultimele 2 decenii ale existentei sale marcheaza recunoasterea ca personalitate de prima marime, e ales presedinte al Societatii Sciitorilor Romani si delegat la Congresul International al sciitorilor de la Berlin. Va participa si la congresul autorilor dramatici (Madrid) si la centenarul Ibsen (Oslo). Este director al teatrului national de la Bucuresti. in 1939 devine membru al Academiei Romane , tinand un memorabil discurs de receptie: "Lauda taranului roman". Urmeaza o ferventa activitate de creatie publicistica in mai toate revistele timpului, traduce, scrie teatru. Ultimii ani ai existentei sale sunt marcati de retragerea din viata publicistica, moartea sciitorului survenind la 1 septembrie 1944.

Proza lui Rebreanu se contureaza in jurul a 3 teme majore, insa, fara indoiala Rebreanu ramane inainte de orice, analistul lumii rurale a carei mentalitate o cunoaste si o exprima cu precizie, demonstrandu-i mecanismul intim.

Desi e "pretuit cu moderatie ca nuvelist" (D. Micu), inceputurile sale sciitoricesti, nuvelele si schitele formeaza o parte importanta a operei, un exercitiu premergator constructiilor romanicesti. Tematica rurala rurala reprezinta punctul de plecare a nuvelor "Lacrima", "Dintele", "Ofilire", "Rafuiala", "Nevasta"... Privite in ansamblu, acestea compun o monografie a spatiului ardelenesc si delimiteaza "raza exacta de investigatie psihologica a scriitorului care este nifletul intunecat, cvasi-bestial, cu procese incepte, trudnice, cu izbucniri violente, aproape furioase.

O alta serie de nuvele ("Ordonanta colonelului", "Maiorul", "Codrea", "Calvarul", "Hora mortii", "Itic strul dezertor") ilustreaza tematica razboiului...

Rezumatele nuvelor: "Nevasta"

Ion Bolovanu statea si isi petrecea ultimele clipe ale vietii. Nevasta lui il vegheaza si se gandeste la viitor. il vede cum se chinuie si l se face mila de el, dar nu poate plange, ca si celelalte femei care erau de fata. Dupa inca cateva chinuri, Ion moare. Nevasta se incredinteaza ca a murit apoi se sperie. Una dintre babele plangatoare ii spune nevastei ca tare i-a fost drag si de aceea nici nu poate sa planga. Nevasta atunci isi da seama ca barbatul nu i-a fost de loc drag, ca a batut-o, ca bea. intre timp celelalte rude pregatesc mortul pentru inmormantare. Pana in ziua inmormantarii nevasta nu s-a apropiat de mort.

La biserica, in timp ce popa citea, nevasta sta ingenunchiata, cu capul rezemat de cosciug. Se gandeste din nou la viata mizerabila pe care a avut-o alaturi de Ion si incepe sa planga. Dupa inmormantare urmeaza pomana, la care toti chefuiesc, numai nevasta sta trista. Una dintre babe ii spuse din nou, incercand sa o consoleze ca tare i-a fost drag.

Nevasta se infurie si tipa ca o disperata ca nu i-a fost drag, ca i-a mancat zilele, la care baba spuse ca saraca femeie si-a pierdut mintile de drag ce-i era.

Prostii:

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Nicolae Tabara pleaca de acasa impreuna cu fiul sau la gara, dis-de-dimineata, ca sa prinda trenul. Este noapte afara inca. Ajung pe peron si se aseaza pe o banca in asteptarea trenului. intre timp se lumineaza si pe peron mai apare si o baba, care astepta si ea trenul. Ceva mai tarziu se trezeste si hamalul, care dormea in cocioaba sa, apoi apar si alti oameni in gara. intr-un tarziu vine si vanzatorul de bilete si se face aglomeratie la ghiseu. Se aude trenul apropiindu-se si lumea se inbulzeste la bilete. Nicolae Tabara reuseste sa cumpere bilete intr-un tarziu, trenul pleaca din gara iar acesta incearca sa se urce din mers, dar este dat jos de conductor, care ii spune sa se scoale mai devreme alta data... Nici baba nu prinde trenul. Nicolae Tabara, fiul sau si baba o iau in urma trenului.

Marturisire:

in aceasta nuvela autorul marturiseste parerea sa despre dragoste, despre ceea ce inseamna a iubi. Multi nu ajung sa cunoasca iubirea, altii o cunosc prea tarziu, autorul o cunoaste, pentru ca a invatat "a plange, a suspina si a se resemna". Nu poetii si scriitorii asemeni lui au facut iubirea, ci iubirea l-a facut pe acestia. in final, Rebreanu marturisest cu nu stie de ce a ales, dintre toate desertaciunile lumii, sa vorbeasca despre dragoste, care este ce mai mare desertaciune dintre toate.

Bibi:

Nuvela incepe intr-o dimineata neobisnuita pentru Bibi, acesta se trezeste singur, fara guvernanta sa, "uscata ca o scandura". O striga pe mama sa, dar in locul acesteia vine bunica lui, care il ia in brate si incepe sa planga. Bibi isi dadu seama ca mama lui, bolnava de o saptamana murise. Se duce la geam si vede doliu la poarta. Ramane o vreme la poarta, si observa oamenii care intra si ies pe poarta casei. Mai tarziu se duce afara si se joaca cu ceilalti copii de-a mortul. Apare guvernanta, care il ia in casa si ii goneste pe copii. Dupa- amiaza bunica lui il duse sa vada pe mama sa, care era in camera ei, intr-un par ciudat. Niste straini plangeau si isi tot suflau nasul. A doua zi are loc inmormantarea, Bibi este foarte mirat ca mama sa a ramas la cimitir. Total sau incepe sa se poarte mult mai frumos cu el si dupa o vreme ii aduce o noua mamica. Bibi insa o ura pe noua mamica, la fel ca si pe guvernanta, amandoua pentru ca se poarta urat cu el.

Itic, strul, Dezertor:

Itic strul si comandantul sau mergeau intr-o misiune de patrulare intr-o zi de iarna rece si pustie. Se opresc si fac o pauza, in care Itic incearca sa faca conversatie cu "domnul caprar", dar acesta era ursuz in acea zi. Itic strul fusese foarte mandru, ca fusese ales sa-l insoteasca pe caprar in aceasta misiune iar acum se intreba ce se intampla cu acesta. Se gandeste ca poate e din cauza pericolului acestei misiuni. Cei doi se cunosteau de multa vreme si erau buni prieteni. Caprarul isi aduce aminte deo datorie mai veche catre Itic strul, lucru care il determina e Itic sa-l suspecteze si mai tare pe prietenul sau. Itic eete de felul sau un las si un fricos, si acum isi aduce aminte momentele de groaza pe care le-a trait pe front. Dar cu timpul s-a obisnuit cu viata de razboi, a prins chiar curaj si spera chiar la o medalie. incepe sa pandeasca miscarile caprarului in speranta ca va afla ce se intampla. indrazneste si intreaba pana la urma despre ce e vorba, dar caprarul il linistete si cei doi continua mersul. La un moment dat Itic cade intr-o groapa in zapada, fapt care il

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

linisteste pe caprar, care devine mai vorbaret si incepe sa povesteasca cu Itic intamplari de demult. Itic il suspecteaza acum pe caprar ca urmeaza sa-l omoare, dar se inseala. Ajung intr-o poiana, Itic isi da seama ca sunt chiar in fata regimentului lor. Caprarul ii spune acume despre ce este vorba: primise ordin sa-l impuste pe Itic si sa-l dea dezertor, dar pentru ca erau prieteni, ii ofera o alternativa, dezertarea propriu-zisa.

Caprarul pleaca inpoi iar Itic se spanzura, refuzand tradarea.

Catastrofa:

I. David Pop este un taran care are avere, facuta de tatal sau, asa ca duce o viata linistita, care incepe sa-i si placa. Cu invatatul nu prea s- omorat, nu a reusit sa termine facultatea, dar a facut armata si, spr mirarea lui, a luat examenul de ofiter. Se insoara si isi continua viata linistita. Se zvoneste ca ar incepe razboiul, fapt care il nelinisteste, deoarece este ofiter in rezerva. Primeste o telegrama peste cateva zile care il cheama la regiment. A doua zi de dimineata pleaca cu trasura, foarte linistit.

II. Pregatirile pentru plecarea pe front se fac in graba. David scrie o scrisoare nevestei lui si pleaca hotarat sa-si faca datoria.

III. Batalionul lui David pleaca primul, el fiind foarte linistit, spre deosebire de ceilalti ofiteri, care erau sperciati si nervosi. Nici chiar dupa prima batalie, dupa ce a vazut oameni din regimentul sau cazuti langa el, nu si-a pierdut calmul.

IV. Dupa cateva luni David este avansat in grad si primeste comanda unei sectii de mitraliere. Scrie in fiecare saptamana nevestei lui, Elvira, de care ii era dor.

V. O data cu avandarea David este mutat intr-un regiment unguresc, unde se intelege greu cu ceilalti comandanti, pentru ca nu vorbea ungureste foarte bine. El privea razboiul calm, spre deosebire de ceilalti comandanti, care erau nervosi si se certau tot timpul. Se intalneste cu un fost coleg de facultate, cu care poarta o discutie despre nedreptatea razboiului, colegul lui plangandu-se la fel ca toti ceilalti. Acesta dicutie il tulbura pe David.

VI. Tulburarea ii trece in ziua urmatoare si lucrurile revin la normal. Ceilalti ofiteri se cearta din cauza inaintarii romanilor in ardeal. Cearta acesta il tulbura si mai tare pe David, care nu poate dormi toata noaptea urmatoare, gandindu-se la familia sa.

VII. In zilele urmatoare David simti pentru prima oara dorinta sa moara, gandindu-se la nedreptatea acestui razboi.

VIII. Regimentul lui David este mutat in Transilvania.

IX. La Arad, aproape de front se intalneste cu un alt prieten, cu care poarta o discutie, in care prietenul lui aduce vorba despre dezertare, lucru care il sperie pe David.

X. Noaptea dinaintea bataliei trece foarte greu pentru David, care se afla intr-o situatie foarte grea,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

trebuia sa lupte impotriva fratilor sai romani.

XI. Ajunge in apropierea Fagarasului, unde urmeaza sa aiba loc prima lui Batalie impotriva romanilor. in dimineata inainte de lupta primeste o scrisoare de la nevasta sa, care ii sporeste framantarile sa ti trezeste dorul de casa. Pana la urma hotaraste sa isi faca datoria, deoarece era intr-o alta situatie dificila, fiindca era roman putea fi foarte usor suspectat de tradare.

XII. Batalia incepe si David o privea cu acelasi calm ca si pana atunci. Se uita prin binoclu si ii vede pe romani cum avanseaza. Ezita un moment sa dea ordin, apoi da ordinul si mitralierele incep sa traga. in acest moment isi dorea sa fie rapus de un glont venit din vale, de la romani. in cateva ore regimentul sau reste invins iar el este impuscat de un ofiter roman in piept...

Ofilire:

in acesta nuvela este vorba despre o fata saraca, numita Saveta. Ea afla de la Florica Padurarului ca fiul popii se insoara si incepe sa planga. Ea isi spuse ca se omoara daca este adevarat. Cu un an in urma, pe vremea secerisului, ea nu implinise 17 ani si venind seara de la holda, s-a intalnit cu feciorul popii. El s-a oferit sa o conduca acasa, au mers un pic, apoi feciorul popii a luat-o de mana si a inceput a-i sopti vorbi vorbe dulci apoi a prins-o de mijloc si a sarutat-o.. Dupa aceasta Saveta nu s-a mai opus si feciorul a putut sa-i face orice dorea. Ea a ajuns noaptea acasa iar mama ei a certat-o si i-a spus ca o va da afara din casa daca aude "vorbe slabe" de pe urma ei. in zilele urmatoare s-a mai intalnit cu feciorul popii de care se indragostise. intr-o seara, cand sta la masa impreuna cu familia, tatal ei spuse ca duminica se insoara feciorul popii. Atunci Saveta se scoala de la masa si fuge spre iaz ca o smintita si se arunca in iaz.

Rafuiala:

Toma Lotru, un flacau voinic, a luat de nevasta pe Rafila, o fata saraca, orfana, dar la care tinea foarte mult. Dar Rafila era indragostita de Tanase, care este si el sarac. Fata a plans mult si dupa nunta "se topea pe zi ce trecea", cum se topeste "omul de zapada in bataia razelor de soare". Toma si-a dat seama ce se intampla si cine este cel care este de vina: Tanase Ursu. Totusi l-a invitat si pe acesta la nunta, pentru ca erau buni proeteni. La nunta Tanase a dansat cu Rafila iar Toma a vorbit cu el, asa cum faceau pe vremuri.

Dupa nunta au plecat toti trei spre casa. La un moment dat Toma a sarit la Tanase si l-a apucat pe acesta de gat. Rafila a incercat sa-l desparta pe cei 2, dar a fost data la o parte, asa ca a trebuit sa vada "invineteste Tanase in mainile lui Toma, cum ii cade caciula din cap, cum l se ingroasa vinele pe temple si pe frunte.

Legatura intre roman si nuvela.

Punctele de contact al nuvelisticii cu romanul sunt numeroase. in nuvele sunt prefigurate prototipuri de personaje si situatii a caror atmosfera poate fi intalnita in opera matura. Supararea popii Vasile, zgandarit de "paganul de peste drum", mereu curios sa afle ce-l mai face "tandaricirea" din crucea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Mantuitorului, anticipeaza la o scara mai redusa, supararile parintelui Belciug - "Pamatiful" - din Ion. La fel, clubul intelectualilor din Idila la tara prefigureaza tot atatea momente din roman, ce descriu "inteligenta" satului, dascalul, notarul, popa "tot ce Maierul avea mai nobil".

Unele motive din Ion pot fi detectate in nuvele ca: Rafuiala, Nevasta, Prostii (reluata mai direct in Rascoala). Nuvele Catastrofa prevesteste romanul Padurea Spanzuratilor. Exista o intreaga migratie a personajelor, care nu o data parasesc chenarele nuvelei intrand in roman. Trecerea poate fi observata si de la o nuvela la alta, relevand parca nevoia de spatiu, de intindere, atat de caracteristica autorului. Din Rusinea, Macedon Glanetasu trece in Glasul Inimii (Macedon cercetasul) si mai tarziu in Ion (Macedon Cercetasu si Pop Glanetasu) Pe Baniu il intalnim si in Hora Mortii si in Clubul Visurilor, in Clubul Visurilor este evocat alaturi de Aron carciumarul, ruda buna a lui Avrum din Ion. Alexa Candale, la randul lui, trece pragul nuvelei Catastrofa, intrand in Padurea Spanzuratilor. Din nuvele, personajele evadeaza solicitand reluarea in alte planuri.

Problematika specifica intelectualului ardelean dinaintea primului razboi mondial face parte integranta din substanta nuvelor Catastrofa si Calvarul, ca si a romanului Ion (capitolele referitoare la viata familia Herdelea). si padurea Spanzuratilor.

Nuvelele exprima si unele din circumstantele biologice ale autorului, transfigurate artistic. Formele sunt variate, de la cele cu caracter predominant evocator (Cuibul Visurilor, Dincolo) la insemnarea directa, de jurnal (Calvarul), ce va evolua in roman, spre obiectivare.

Cartea tiparita in 1919 pune in lumina chipul dramatic in care poetul ardelean, Remus Lunceanu (Liviu Rebreanu) cu o viziune idilica despre unitatea romanilor, este confruntat cu realitatile sociale. in imprejurarile tragice ale primului razboi mondial, el cade victima unor masinatiuni de culise, ce-l instrineaza de "ai sai", intrigile izbutind sa clinteasca incredera celor din jur in buna credinta a autorului. Dezamagit, se sinucide.

De la Remus Lunceanu, erou Calvarului la Titu Herdelea din Ion - nu intamplator amandoi poeti - este un singur pas. Pana la o rascruce, viata aproape ca li se confunda. Neadmitand compromisul, tanarul poet Lunceanu casi apostol Bologa din Padurea Spanzuratilor - plateste insa cu viata constanta sentimentelor sale. Legaturile stranse intre nuvela si roman verifica si in detalii toponimice, gesturi, amanunte factice. in Hora Mortii eroii sunt din Prislop, in alte nuvele din Vararea sau Maieru, localitati circumscrise ariei geografice a Nasaudului, familiar autorului. "Cristasul de tinichea" de la marginea satului lui Ion, tremura tremura in bataia vantului in paginile Catastrofei. Toma Lotru din Rafuiala isi uita acasa ciomagul inainte de epilogul tragic al nuvelei, in timp ce George din Ion, intr-o scena echivalenta, isi uita sapa cu care isi va ucide rivalul. Emil Opris din Catastrofa este implicat intr-un fapt care apare si in Ion (litigiul taranilor cu sasii). Nuvelele lui Rebreanu din mediul rural reflecta dramatismul ce-l dezvaluie conditiile de trai ale oamenilor intr-o societate in care saracia si bogatia salasluies sub acelasi soare. Conflictetele reies dintr-o apriga infruntare, prilejuita de diferentierea sociala a personajelor, de legatura precisa dintre pozitia sociala a individului si viata lui sufleteasca.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Dusmania între Toma și Tanase din Rafuiala își are pricina în faptul că Rafila este neviotă să-și calce pe suflet, maritându-se cu un flacau bogat dar pe care nu îl iubeste. Eroina nuvelei Nevasta plange la moartea sotului, nu pierderea lui, ci viața vândută barbatului cu care se căsătorise în urma legilor și mentalităților unei societăți ce considera că legătura matrimonială își are bazele în averi. Saveta, fata săracă din Ofilire, ispășește ușurința de a se fi lăsat înșelată cu cuvinte amăgitoare ale feciorului popei - obișnuit să considere dragostea cu o simplă țărăncă o aventură oarecare. În schiza Prostii diferențierea socială este de asemenea vizibilă, de acesta dată fiind subliniată în contactul țărănimii cu mentalitatea lumii burgheze, slujbasa la stat.

În corporarea aspectelor sociale, investigația realist - critică ca și putința de obiectivitate se regăsesc și în alte producții din nuvelistica sa. Nuvelele de război (Hora Mortii, Catastrofa, Itic strul dezertor) Din mediul mic burghez al târgurilor din provincie, din mediul lumpenului (Culcusul, Golanii).

O atmosferă caracteristică cehoviană se degajă îndeosebi din acele nuvele care reflectă tragică existența a omului de rând, osândit să se sufocă sub povara neajunsurilor, călcat în picioare de o societate strambalcătuită. Filibas din Ocrotitorul e un astfel de personaj, de asemenea subcomisarul Popescu, din Omul mic și oamenii mari, ca și Sulam din Cumpăna Dreptății sau personajele din Norocul și Pozna. Nici dezamăgirea fetei modeste din Stramutarea sau personajul din cuceritorul nu sunt stăine de o atare atmosferă.

Nuvelele inspirate de viața lumpenului - Golanii și culcusul - au puncte de contact cu opera lui Gorki, din care scriitorul a și tradus în perioada detenției sale (Vagabozii, Malva).

În repetate rânduri, prin scene crude, salbatice, instinctuale Rebreanu întunecă atmosfera unor nuvele. Adesea ea devine deprimantă, obsesivă, tragică. Nu mai puțin adevărat este și faptul că uneori consumă cu structura psihologică a personajelor, însuși mediul descris fiind propriu literaturii naturaliste.

"... Debuturile atât de puțin semnificative ale autorului, nu se explică numai prin evoluția prea încheată a talentului sau ci și prin natura geniului în care s-a încercat ; creator obiectiv prin ingramadire de imponderabilitate și prin construcție arhitectonică, chiar și în operele din urma talentul lui se desfășoară lent și nu se poate fixa în plasă interesului unei construcții laborioase decât după un număr destul de mare de pagini..."
(E. Rovinescu, Istoria literaturii române)